

VEM ÄR RUNAR NAESS? Var en fråga jag oroligt ställde mig eftersom jag hade bokat upp mig en hel helg för att lyssna på (norr-) mannen ifråga tillsammans med ett trettiotal instruktörskollegor inom Stockholmsdistriktet i den frusna månaden januari. Som genom ett mirakel, eller om det bara var Anne Larsson som läst både inbjudan och kollat kartan, så hittade vi fram till det nyöppnade Djurgymnasiet i Västberga och slog oss ned runt ett av de många bordet i lokalen. Sverkers vapendragare Nallo var ju inte bara med, han var överallt, och plötsligt när vi sitter där och fikar kommer en man fram och hälsar på den glada "flaten". Den här killen har hälsat på hundar förr, tänkte jag och ryckte fram kameran och tog några bilder när han övermannades av Nallo som var glad att ha fått en ny kompis. Men jag fattade inte riktigt misstankar förrän hälsningscermonierna var över och Sverker sa **"jag vill ha kopior av de där bilderna"**. Sverker har **ALDRIG** bett att få några av mina bilder förut, så någonting speciellt var det med mannen som hälsat på Nallo.

"Var det...?", frågade jag nonchalant och försökte låta världsvan?

"Kan du ge dig på grabben", svarade Sverker och såg lika nöjd ut som sin bruna följeslagare.

Vem är då Runar Naess?

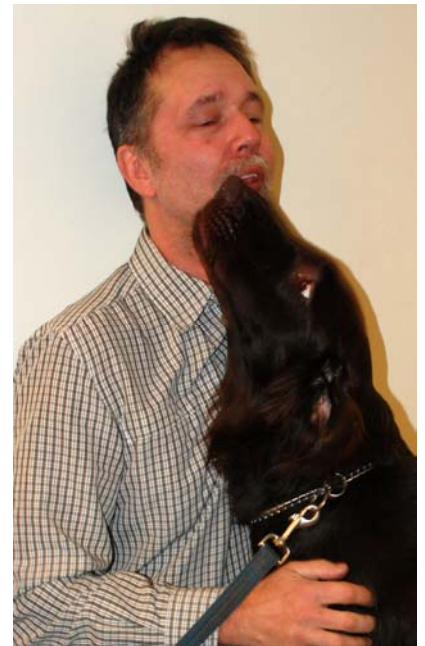
Runar kommer från Norge, bor idag i Oslo och har i många år forskat om varg beteenden i både Sverige, Norge och USA. Hans hjärta brinner för vargarna och han har bland annat varit med om att "nappa opp" vargvalpar för Wolf Park i Indiana.

Runars schema är digert och uppbookat, på bara några veckor håller han föredrag i Stockholm, Oslo, Köpenhamn och därefter tillbaka till Stockholm igen. Vi som fick chansen, tack vare Stockholmsdistriktet och våra egna lokalklubbar att lyssna och diskutera tillsammans

med Runar förstår varför han är populär som föredragshållare och instruktörutbildare. En ödmjuk man som brinner för sitt vargintresse och som är minst lika kunnig i ämnet hundar.

FLOCKEN.

Flocklivet är mycket starkt utpräglat och livsnödvändigt hos vargarna och ett ämne som intresserar Runar mycket och inte minst vad som händer i en valpkull under deras första veckor hos både varg- och hundtiken. Men låt oss inte gå händelserna i förväg utan starta där Runar drog igång helgen.

Runar och Nallo blir kompisar för livet.

Primära instinkter

- **Överlevnad (alltid viktigast)**
- **Finna föda**
- **Territorium/revir**
- **Reproduktion**

VARG OCH HUND.

Vargen är monogam, men söker en ny partner om tidigare partner avlidit. Varghonan löper en gång om året i februari och det är endast under löpperioden som varghanen är fertil. Jämför detta med hunden som har två löpperioder och som vi hanhundsägare vet är det alltid någon löptik i kvarteret 365 dagar om året. Hanhundarna är också alltid redo...!

En skillnad är att "ett vilt djur inte slösar bort någon energi på något som inte är absolut nödvändigt. Har man redan parat en gång så räcker det för att flocken ska (över-)leva vidare. Självklart är det viktigt för vargflocken att finna föda. Vid jakten har alla i flocken sin roll, även de lägst rankade Omegavargarna har sin givna roll och stannar kvar och vaktar valparna.

GENETISKT.

Hundvalparna ärver rent genetisk mycket från föräldradjuret. Vi studerar gärna resultat från MH-testen från föräldrarna när vi ska till att köpa valp. Vi vet att nervkonstitution och rädslor som till exempel skottberördhet och ljudkänslighet alltför ofta nedärvs. Dessa testresultat, som inte ger några garantier, hjälper oss dock att förhoppningsvis välja rätt föräldradjur.

LÄRA FÖR LIVET - prägling.

Våra valpar behöver givetvis mycket värme och trygghet hos både tiken och kullsyskonen de första veckorna. Vi ska komma ihåg att valparna föds helt orädda. Ganska självklart egentligen då de ju inte har haft några möjligheter att utsättas för något skrämmande. Icke desto mindre söker och finner de lugn och trygghet i flocken. Efter två, tre veckor kan man utsätta valparna för **mycket små** doser av **stimulans** eller **positiv** stress och på detta vis ge dem en vana eller inläring av till exempel miljöombyte, temperaturförändringar genom att kort, 20-30 sekunder bara, öppna och stänga fönster. Runar berättar här att han själv brukar sova tillsammans i med både sina hund- och de vargvalpar han jobbar med. *"Jag påverkar dem inte, men finns där när de kan börja använda sitt luktsinne och då vänjer de sig vid doften av människa."* Efter några veckor börjar valparna gå och röra sig lite mer och med ett barns nyfikenhet ökar givetvis också riskerna att råka ut för något otäckt eller skrämmande. En vargvalp kommer in i sin "rädleperiod" efter cirka 19 dagar, hundar lite olika beroende på ras. Schäfer efter cirka 35 dagar vilket faktiskt är ganska exakt två hela veckor innan en labrador kommer in i sin period. Om valpen under denna tid i präglingperioden utsätts för en stark negativ upplevelse är detta något som den tyvärr kommer att ha med sig i bagaget under resten av livet = "One time learning - Lära för livet". Ser vi till exempel en "problemhund" på våra kurser skulle det givetvis vara till stor hjälp att veta vad som har påverkat den under den så kallade präglingperioden som är tiden från det att valpen föds tills det att den lämnar flocken och flyttar till sitt nya hem. En hund har en lång präglingperiod då den ska hinna med att lära sig att leva i två olika världar, nämligen både sin egen och människans. Man kan nästan säga att varje dag under präglingperioden är schemalagd. Vi är inte hundar och kan inte ersätta en tik eller kullsyskon under den här perioden. Raser med en tidigt rädslstart har senare i livet lättare att bli rädda och stressade och det är extra viktigt att dessa raser får en lugn start i livet. Stress och rädsla är också hämmande och försvårar inläring.

LÄRA FÖR LIVET- inläring

Valpar och unga hundar behöver goda och lugna lärare och därför är det viktigt att vi ger hunden den information den behöver för att fungera socialt i människovärlden. Om du är ute och går en promenad med val-

Hörde du vad norrmannen sa kompis! *"Om din intelligens inte är högre än hundens... bör du inte ha hund". Killen har koll på läget, jag gillar honom skarpt.*

pen så tänk på att ju svårare det är för den lille att följa dig desto starkare byggs banden mellan dig och hunden då den kommer att få anstränga sig extra mycket för att hålla koll och kontakt med dig. Ger du din valp mycket stimulans ger du den en god chans att i framtiden bli bättre på självständig problemlösning.

JAKTBETEENDE.

Händer det att din hund sticker efter vilt och jagar till exempel rådjur? Om du är som jag blir du garanterat förbannad på din hund för att den betar sig så illa fastän du gång på gång sagt "NEJ" när den dragit iväg. Har du funderat på vad det är som sker när du kastar pinnar och bollar till din hund? Vilket beteende är det du triggas hos hunden då? Hmm, tål att tänka på, eller hur?

KASTA PINNE - JAGA - ANGREPP - DÖDA PINNE = JAKT

Jakten hos vargen kan delas in i följande delmoment,

- Grovsök (nosen upp, börjar vittra)
- Finsök
- Smygjakt

- Angrepp
- Avlivning
- Mat

Alla dessa moment sker i en fallande skala där driften för grovsök är flera gånger större än driften för att stoppa i sig mer mat. Vargen äter sig mätt och ser till att flocken får mat, men sedan går de tillbaka i "trappstegen" ovan och återfaller in i driften för "angrepp" som är större än matlusten. Det är därför som vargen ofta efterlämnar flera rivna och dödade djur än vad de ätit upp.

Våra hundar ska endast arbeta i de tre första programmen i stegen. Annars kan det ju bli lite lätt jobbigt med grannsämjan för dig som hundägare.

DÄMPA JAKTLUSTEN..

Om din hund har alltför stor, eller för dig som ägare oönskad jaktlust, kan du försöka dämpa den genom att erbjuda något annat alternativ som din hund har en ännu högre motivation för. Detta alternativ kan till exempel vara spår eller sökarbete, som ju givetvis också ligger inom jaktfunktionen, men tillsammans gör ni det under kontrollerade former.

BYTE AV FOKUS - bollek istället för rådjursstek.

Du kan också försöka att bryta ett jaktbeteende på vilt i själva uppstartsögonblicket med att erbjuda din hund en bollkastningslek istället för jakten. Här gäller det att din hund har ett stort föremålsintresse, att din timing är perfekt så att inte hunden hinner dra efter viltet och då får "bonuspoäng". Alla de olika momenten inom jakten är självförstärkande för hunden och om

de får b-i-n-g-o ligger du som ägare hopplöst efter nästa gång ni går ut en promenad och ett jaktbeteende är på gång att utlösas.

AGGRESSION.

Jakt och aggression har INGET samband. Aggression är ett socialt beteende och kan plockas fram när det gäller

- Föremål
- Försvar av förare/husse/matte
- Mat
- Revir
- Rädsla/försvar
- Smärta
- Sexuellt (rätten att para sig/reproduktion)

Aggressioner styrs bland annat av sexuella hormoner.

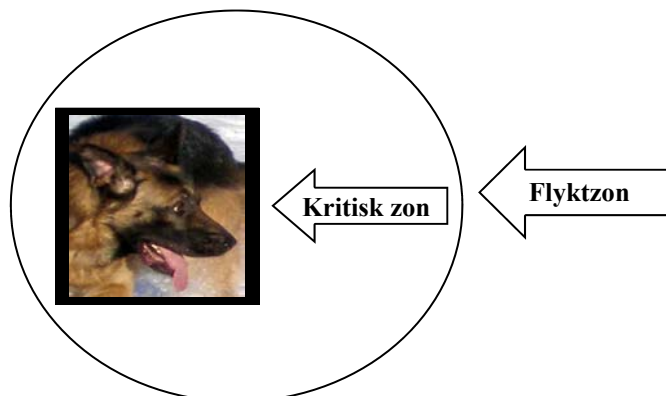
"Let's dance"

För att försöka reda ut varför en hund visar aggressioner kan vi finna information om detta ibland annat,

- Historik - vad har hänt hunden?
- Situationer - när, var händer det?
- Hälsotillstånd - t ex smärtrelaterat?
- Vad har hunden lärt sig av att visa aggressioner?

FLYKTAVSTÅND.

Om du vill, eller kanske behöver ta kontakt med en rädd hund så tänk på att vara försiktig och låta hunden komma fram till dig. Om det är en hund som vill vara ifred och inte känner sig trygg med främmande människor eller andra hundar som tränger sig på har den hunden en så kallad "flyktzon". Alltså ett avstånd bortom vilket den fortfarande känner sig trygg. Kommer någon varelse hunden känner sig osäker på innanför denna osynliga gräns ökar/flyr hunden till ett nytt tryggt avstånd. Inkräkta inte på hundens "kritiska zon" innanför vilken den börjar känna sig hotad. En hund som är kopplad kan inte använda flykt för att komma undan ett obehag. Det enda medel den har är **försvar** för att hålla ett annalkande hot på avstånd.

KOM INTE FÖR NÄRA MIG.

Under söndagen fick vi alla närvarande instruktörer se prov på detta med en hunds "kritiska zon" helt spontant. En av deltagarna, som satt längst fram, hade på söndagen tagit med sig sin hund. När Runar inledde den andra dagen var allt lugnt och hunden låg vid sin mattes sida och vilade. Men efter någon halvtimme började Runar komma igång och som ni har sett av bilderna i artikeln talar han förutom med sin klingande svensk-engelsk-norska lika mycket med ett illustrativt kroppsspråk. Det visade sig snabbt när Runar passerat den här hundens kritiska zon med sitt vevande kroppsspråk och det hördes djupa morranden från hund som rakt översatt från hundspråk endast kunde tydas som **"inte närmre, backa"**. Detta upprepades var gång som Herr Naess glömde bort sig och klev ett steg över den här hundens osynliga gräns. Vi första bästa bensträckare försökte Runar sig på att , utan att på minsta

vis tränga sig på hunden, låta den få komma fram till honom och kolla vad det var för en kille som stod och pratade med hans matte och samtidigt tappade en massa godis på marken. För att få bort för många störande moment fortsatte hunden, hans matte och Runar hälsningsövningen utomhus och som er samvetsgranne förmedlare av hundnyheter i ord och bild följde Pass På övningen via kameranlinsen. Efter att ätit sin egen macka, snackat med matte och inte brytt sig ett dugg om hunden eller ens på något vis trycka ned den med en blick kunde Runar ge hunden godis hur handen och inte bara det. Den tiggde och bad om mer godbitar.

DOMINANT HUND - vad är det för en jycke?

Runar tog upp ämnet "dominanta hundar" och berättade att han ofta blev tillfrågad om han kunde hjälpa ägare som upplevde att de hade dominanta hundar och hade svårt att få stopp på deras skällande, gafflande och ständiga utfall mot andra hundar. Runars första lektion i ämnet för ägarna var alltid detsamma, att behöva berätta att de INTE hade dominanta hundar utan TVÅRTOM. En dominant jycke är en hund som agerar med pondus, stor självsäkerhet och dessutom är oerhört språkbegåvad i sina möten och kommunikation med andra artfränder. En dominant hund råkar sällan i trubbel. Den har koll på läget och grannskapet. De andra jyckarna i grannskapet har heller inga problem med att förstå denna typ av hund.

AVRUNDNING.

Runar hade mycket mer att lära ut och berätta för oss, men vi har här försökt att bjuda på ett smakprov av allt han hann med under de två lärorika utbildningsdagarna i Västberga. Distriktets klubbar hade sänt ett trettiotal deltagare till kursen. Av dessa var nio (9) instruktörer från Lidingö med. Detta borgar för att du LBK-medlem har tillgång till många av Stockholmsdistriktets bäst utbildade instruktörer. Alltså GRATIS LBK:are

Christoffer Frances text och foto
Lidingö Brukshundklubb